

Etnografisk metode i sociolingvistikken

Marie Maegaard

Department of Scandinavian Research & the Lanchart Centre
University of Copenhagen

Åbo oktober 2012
Dias 1

Etnografi

- Hvorfor er etnografi relevant i sociolingvistisk forskning?
- Grundlæggende præmisser og grundlæggende problemer
- Eksempler fra forskning

Diskussion

Trudgill 1971 – (ing) in Norwich

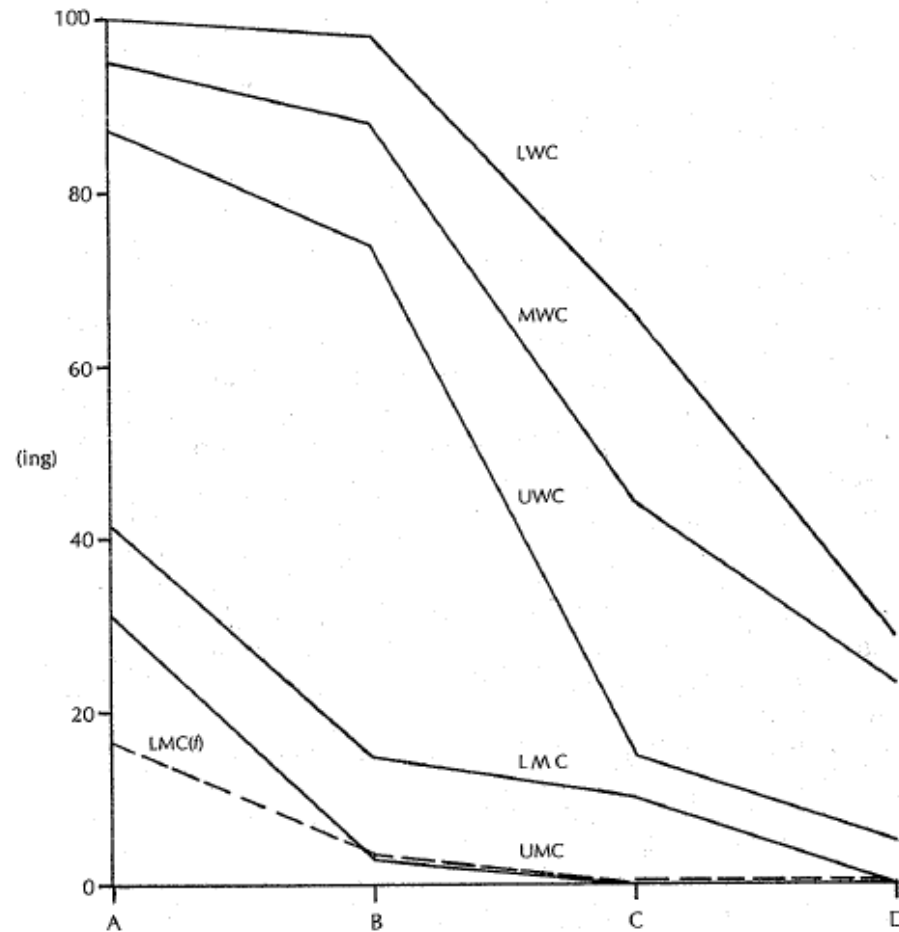

Fig. 8.4. Class and style stratification of (ing) in Norwich (adapted from Trudgill 1971). A, casual speech; B, careful speech; C, reading style; D, word lists.

Labov 1966 – (th) in New York

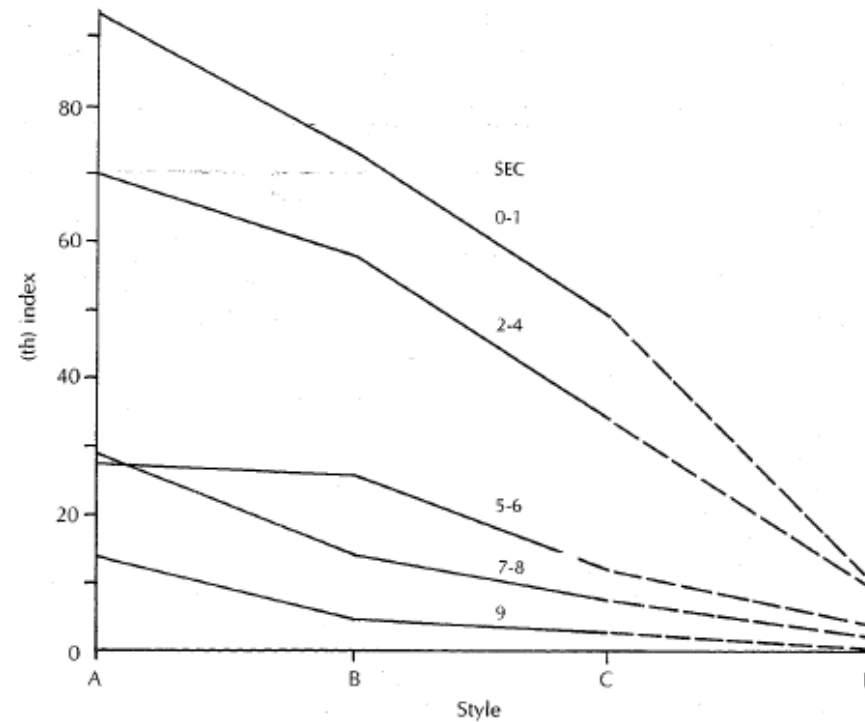

Fig. 4.1. Class stratification of a linguistic variable with stable social significance: (th) in *thing, through, etc* Socioeconomic class scale: 0-1, lower class; 2-4, working class; 5-6, 7-8, lower middle class; 9, upper middle class. A, casual speech; B, careful speech; C, reading style; D, word lists.

Social betydning i sociolingvistikken

Eckert (2008):

“[...] social meaning came to be confused with the demographic correlations that point to it.”

“The very fact that the same variables may stratify regularly with multiple categories - e.g. gender, ethnicity, and class - indicates that their meanings are not directly related to these categories but to something that is related to all of them. In other words, variables index demographic categories not directly but indirectly (Silverstein 1985), through their association with qualities and stances that enter into the construction of categories.”

Mendoza-Denton (2004):

“[Essentialism is] the reductive tendency by analysts to designate a particular aspect of a person or group as explanation for their behavior: the “essence” of what it means, for instance, to be Asian, or Indian, or female [...] Essentialism in sociolinguistics includes the analytic practice of using categories to divide up subjects and sort their linguistic behavior, and then linking the quantitative differences in linguistic production to explanations based on those very same categories provided by the analyst.”

Coupland (2007):

“[...] the appearance of sociolinguistic structure in variationist sociolinguistic descriptions is at least to some extent an artefact.”

Sproglig variation som social praksis

Social praksis er handlinger som ses i en historisk og social kontekst som giver struktur og betydning til disse handlinger

Social betydning ses som konstrueret her-og-nu i situeret interaktion, men ses også i høj grad som konstrueret ved at der trækkes på betydningspotentialer som er fremkommet gennem serier af interaktioner

→ Den specifikke kommunikative begivenhed og strukturen af betydningspotentialer udgør et dialogisk forhold

Sproglig variation som social praksis

Et andet udgangspunkt:

- sproglig variation som social praksis
- identitetskonstruktion gennem praksis (persona/positionering)
- sprog som resurse
- Bevægelse væk fra strukturelle samfundsmodeller som udgangspunkt for variation

→ etnografiske studier som fx Jocks & Burnouts (Eckert 1989, 2000)

Antropologi som videnskab

Erkendelse – hvilke(n) sandhed(er)?

Forholdet mellem analyse og fortolkning

Deltagerobservation – metode og formål

Feltarbejderens rolle

(Interview – metode og formål)

Tilsvarende udvikling i sociolingvistikken:

Ét ægte sprog?

Autenticitet?

Observer's paradox?

Essentielle sociale kategorier og identiteter?

Antropologi som videnskab - erkendelse

Erkendelse – hvilke(n) sandhed(er)?

Malinowski (1920) om Kula-ringen i Papua Ny Guinea:

“Not even the most intelligent native has any clear idea of the Kula as a big, organised social construction, still less of its sociological function and implications [...] The integration of all the details observed, the achievement of a sociological synthesis of all the various, relevant symptoms, is the task of the Ethnographer [...] the Ethnographer has to *construct* the picture of the big institution, very much as the physicist constructs his theory from the experimental data, which always have been within reach of everybody, but needed a consistent interpretation.”

Antropologi som videnskab - erkendelse

Geertz (1973):

“What we call our data are really our own constructions of other people’s constructions of what they and their compatriots are up to”

Clifford (1986):

“[T]he maker (but why only one?) of ethnographic texts cannot avoid expressive tropes, figures, and allegories that select and impose meaning as they translate it. In this view, more Nietzschean than realist or hermeneutic, all constructed truths are made possible by powerful “lies” of exclusion and rhetoric. Even the best ethnographic texts – serious, true fictions – are systems, or economies, of truth. Power and history work through them, in ways their authors cannot fully control.”

Skellet mellem analyse og fortolkning?

Antropologi som videnskab – deltagerobservation

Emerson m.fl (2001) om deltagerobservation:

'establishing a place in some natural setting on a relatively long-term basis in order to investigate, experience and represent the social life and social processes that occur in that setting'

Data fra deltagerobservation, fx:

- Feltnoter (både som tekst, tegning eller andet)
- Dagbogsoptegnelser
- Foto/video-optagelser (foretaget af forskeren eller informanter)

Feltarbejderens rolle (insider, outsider, fortolker – refleksion over roller)

Disciplineret opmærksomhed (Hastrup 2003)

Datatyper - feltnoter

Fra Maegaard 2007, frikvarter

9.y:

I klassen: Maja, Susan, Lea, Sofie, Eva sidder, står, går rundt omkring. Er mest omkring bordet hvor Maja og Lea plejer at sidde. CD-afspilleren kører. Der er høj musik, den dér spanske popsang - ah hey ah ha osv... Maja centralt placeret. De snakker lidt sammen indimellem, men ikke meget. Synger lidt med. Anne i udkanten.

Lisa og Sanne sidder ved et bord, ligesom de gjorde i foregående time. Snakker ikke. Ser på de andre eller i deres bøger.

Mark går rundt og piller ved forskellige ting. Kaster papirskugler i skraldespanden. Spørger mig om vi skal bytte kuglepenne fordi han ikke har en blå. Bytter med ham.

Caroline er gået skulle vist mødes med sin kæreste Marco? fra 10.

Centralrummet: Omar, Rami, Minh, Jeppe, Yassin står lige uden for klassen og fjoller højroestet. Rami driller Yassin lidt, de andre går med. Yassin har angiveligt sagt at han har været 'i' toilettet i stedet for 'på'.

Johan er ovre ved u'ernes klasse.

Oscar kan jeg ikke se.

Sebastian har været ude men står nu i udkanten af drengegruppen lige uden for klassen.

Mona står og snakker med Samira og Mathilde fra u.

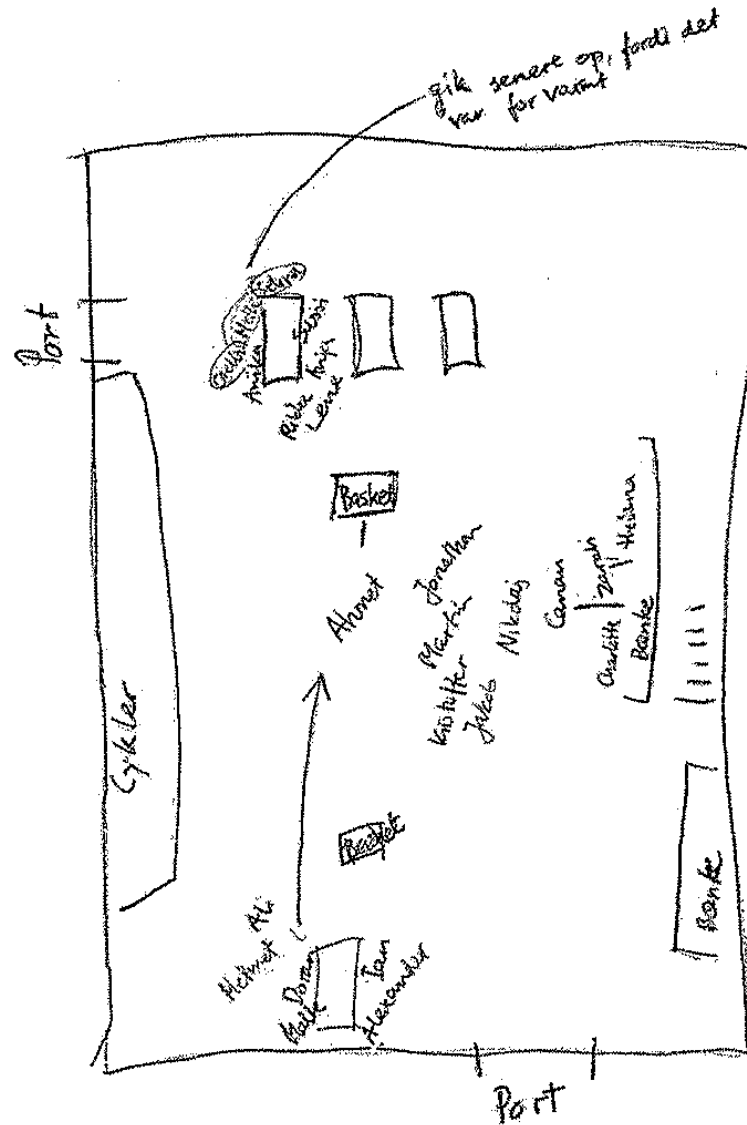
Gården: Lasse og Tim står ved cykelstativerne og ryger.

Datatyper - tegninger

Fra Quist 2005, frikvarter:

Frikvarter efter folkedans

Datatyper - interview

int: men hvordan ville du så sige grupperne ellers var i klassen (.) med hvem der går sammen med hvem

bja: ((rømmer sig)) så er det nok Emil og Rasmus ((snøfter)) og så: Daniel o:g Kasper (.) sammen ik

int: mm

bja: altså vi er rimelig tæt alligevel ik men

int: ja

bja: og så har vi: Lærke hun er sådan lidt alene

int: ja

bja: hun er (.) jeg ved ikke (.) jeg kan meget godt lide Lærke men (.) der er ikk nogen=hun passer ikke rigtig sådan (.) med nogen .h så har vi: (.) Cæcilie Hannan ((rømmer sig)) og Sandra (.) de meget stille og holder sig uden for det hele synes jeg (.) ou:h (.) så (.) Rikke Kristine (.) og øh Therese (.) går meget sammen (.) Malene er så ikke så meget sammen med dem mere hun har været det

int: mm

bja: hun går mere sammen me:d (.) i øjeblikket er det Nikita og Bana og så noget (.) sådan Nadia Mette var osse på et tidspunkt (.) de ikke så meget sammen i klassen mere men øh (.) de der piger de er sådan lidt det er lidt forskelligt (.) .h de piger (.) på nær øh de tre der (.) Hannan og ((rømmer sig)) Cæcilie og Sandra

int: okay det sådan rimelig fast

bja: ja

Kenneth om palataliseret *t*

- int: mm men jeg tænkte på sådan en udtale som øh tjy som at sige tjyve og tjivoli og (.) tjina sådan i [stedet for og sige]
- ken: [nåh] det gør Tariq fra vores klasse i hvert fald meget
- int: ja (.) er der andre du kan komme i tanke om der bruger det
- ken: næh ikke sådan rigtig
- int: mh (.) er der nogen piger der bruger det (.) tror du
- ken: næh (.) ikke hvad jeg har lagt mærke til
- int: nej
(.)
- ken: det er mest drengene for at være seje
- int: okay
- ken: tror jeg
- int: ja (.) men er der andre drenge hvor du har (.) lagt mærke til de bruger det
- ken: næh
- int: nej (.) men er der andre af så nogen lyde ligesom den
- ken: der er den der med tjyve den er god
- int: ja ((ler))
- ken: den bruger Tariq i hvert fald meget
- int: mm

Kenneth om palataliseret t

- int: mm men jeg tænkte på sådan en udtale som øh **tjy** som at sige **tjyve** og **tjivoli** og (.) tjina sådan i [stedet for og sige]
- ken: [nåh] det gør **Tariq**
fra vores klasse i hvert fald meget
- int: ja (.) er der andre du kan komme i tanke om der bruger det
- ken: næh ikke sådan rigtig
- int: mh (.) er der nogen piger der bruger det (.) tror du
- ken: næh (.) ikke hvad jeg har lagt mærke til
- int: nej
(.)
- ken: det er mest **drengene** for at **være seje**
- int: okay
- ken: tror jeg
- int: ja (.) men er der andre drenge hvor du har (.) lagt mærke til de bruger det
- ken: næh
- int: nej (.) men er der andre af så nogen lyde ligesom den
- ken: der er den der med tjyve den er god
- int: ja ((ler))
- ken: den bruger Tariq i hvert fald meget
- int: mm

Lykke om at snakke 'dameagtigt'

int: at der er nogen der snakker anderledes end dig eller
(.)

lyk: nej jeg tror bare jeg er mere rapkæftet end andre der er selvfølgelig
nogen (.) der (.) der snakker sådan mere (.) dameagtigt fordi de
måske er vokset op i sådan en (.) familie hvor man snakker sødt og
sådan stille og ro på derhjemme (.) så får de sådan også nogen andre
meninger jo ik når de kommer vokser op sådan et stille og roligt sted
(.) jeg er vokset mere op sådan med min mor der har sine egne
holdninger og også er rapkæftet og så min far han er rødhåret så han
er også meget sådan hidsig ik (.) og det kan jeg også godt være (.)
men det kan jeg godt lægge mærke når piger snakker mere (.)
pigeagtigt (.) og jeg snakker mere sådan slangagtigt sådan (.)
havnearbejder får jeg tit at vide

int: ((ler)) hvordan er det at snakke pigeagtigt eller dameagtigt eller hvad
du sagde

lyk: det sådan mere (.) uden bandeord

int: okay det er så noget ja

lyk: mm og så hvis man siger et eller andet så kan man bare se de glør på
én som om man er (.) sindssyg ik (.) at sige sådan

Lykke om at snakke 'dameagtigt'

int: at der er nogen der snakker anderledes end dig eller
(.)

lyk: nej jeg tror bare jeg er mere **rapkæftet** end andre der er selvfølgelig nogen (.) der (.) der snakker sådan mere (.) **dameagtigt** fordi de måske er vokset op i sådan en (.) familie hvor man **snakker sødt** og sådan **stille og ro på derhjemme** (.) så får de sådan også nogen andre meninger jo ik når de kommer vokser op sådan et **stille og roligt** sted (.) jeg er vokset mere op sådan med min mor der har sine **egne holdninger** og også er **rapkæftet** og så min far han er **rødhåret** så han er også meget sådan **hidsig** ik (.) og det kan jeg også godt være (.) men det kan jeg godt lægge mærke når piger snakker mere (.) **pigeagtigt** (.) og jeg snakker mere sådan **slangagtigt** sådan (.) **havnearbejder** får jeg tit at vide

int: ((ler)) hvordan er det at snakke pigeagtigt eller dameagtigt eller hvad du sagde

lyk: det sådan mere (.) **uden bandeord**

int: okay det er så noget ja

lyk: mm og så hvis man siger et eller andet så kan man bare se de glør på én som om man er (.) **sindssyg** ik (.) at sige sådan

Eckert (2000) – variation i Detroit

Undersøger sproglig variation blandt unge i en amerikansk high school i en forstad til Detroit (2000 elever, sproglig analyse af 69)

Etnografi, deltagerobservation, interviewoptagelser

The Northern Cities Shift

Jocks / burnouts

Grundlæggende social enhed: *Community of Practice*

Eckert (2000) - fortsat

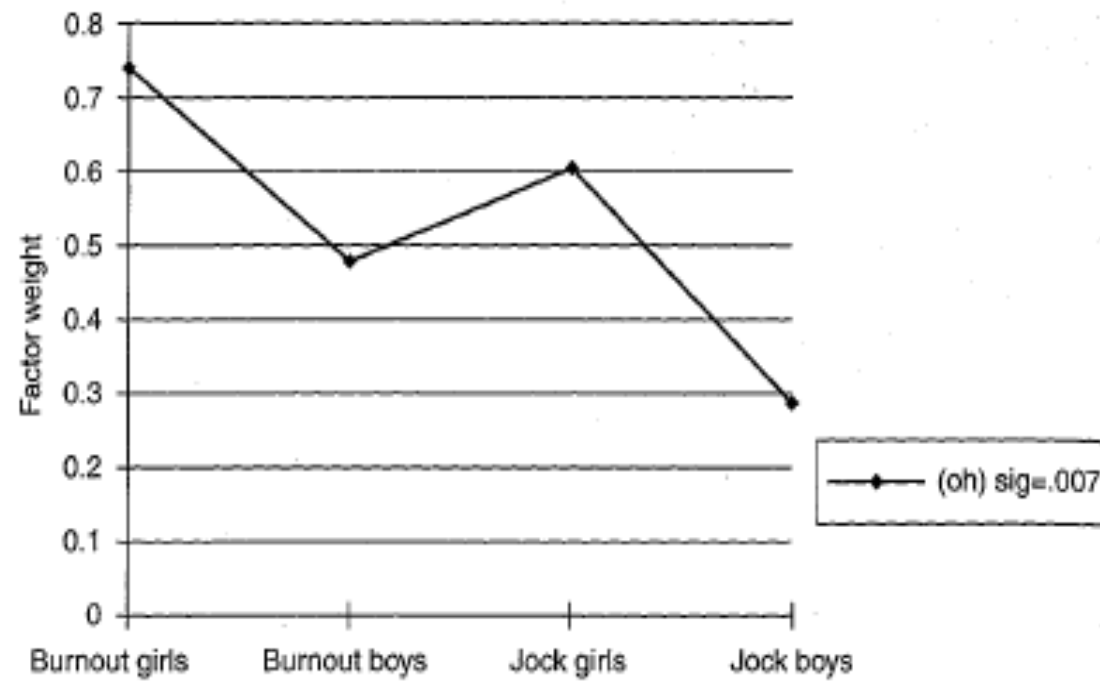

Figure 5.6 Pattern 1a

Eckert (2000) - fortsat

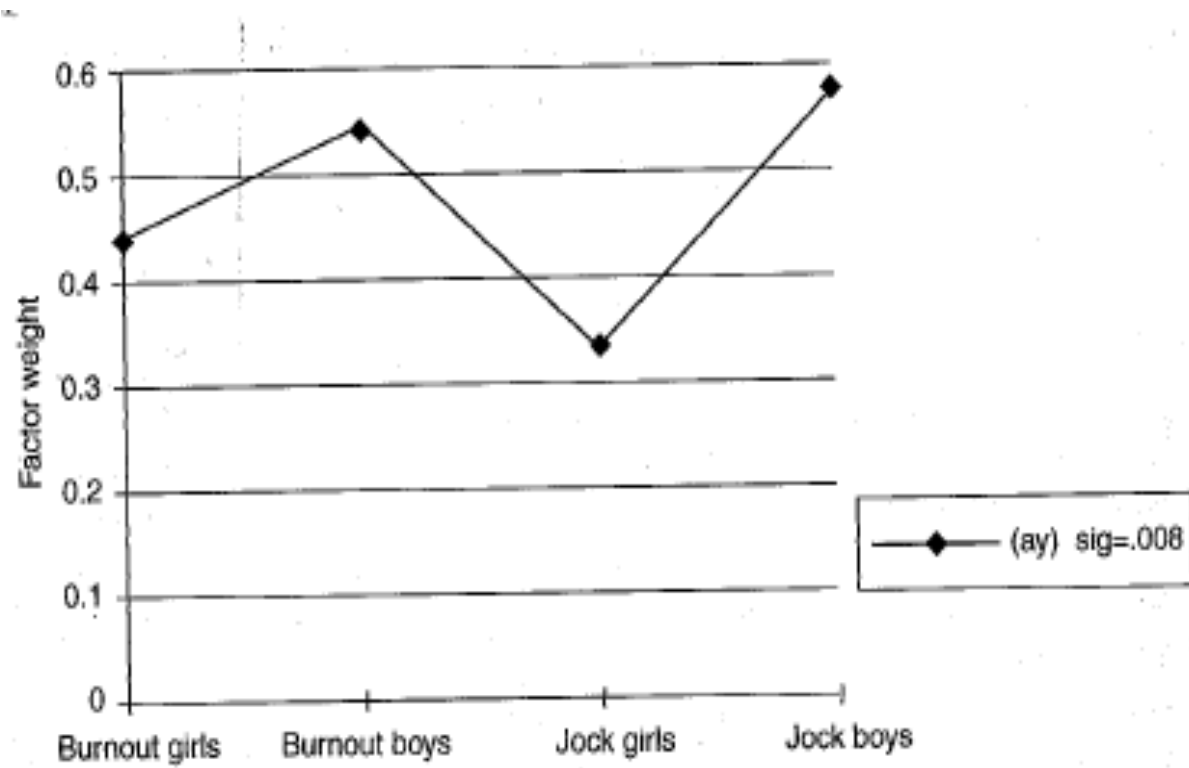

Figure 5.9 Pattern 3

Byskolen (Maegaard 2007)

- Praksisfællesskabet udgjort af eleverne i Byskolens fire 9. klasser (15-16 år)
- En skole med 850 elever
- 30 % tosprogede elever
- Skoledistriktet inkluderer elever fra 'lav' eller 'middel' socio-økonomisk baggrund

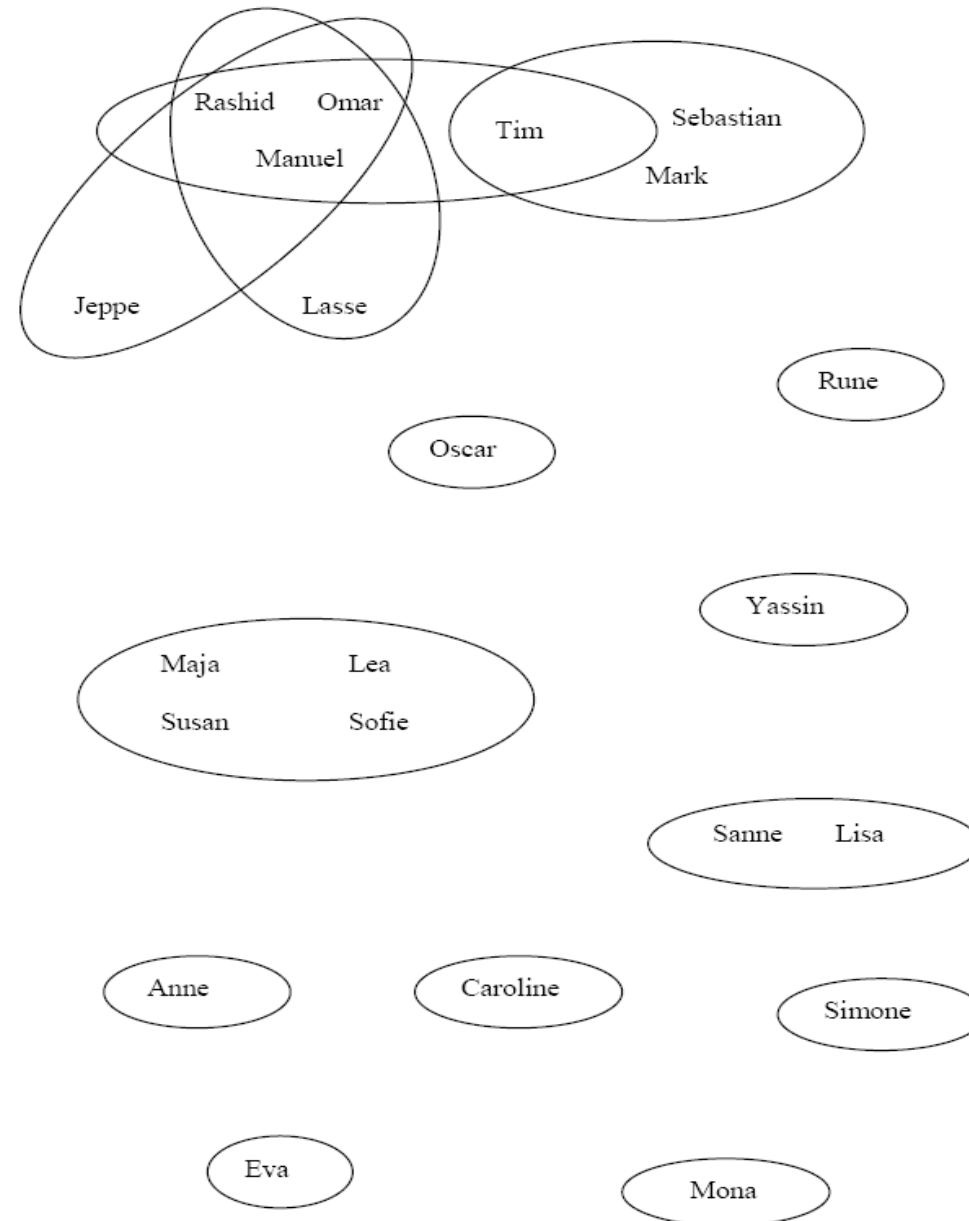

Etnografi

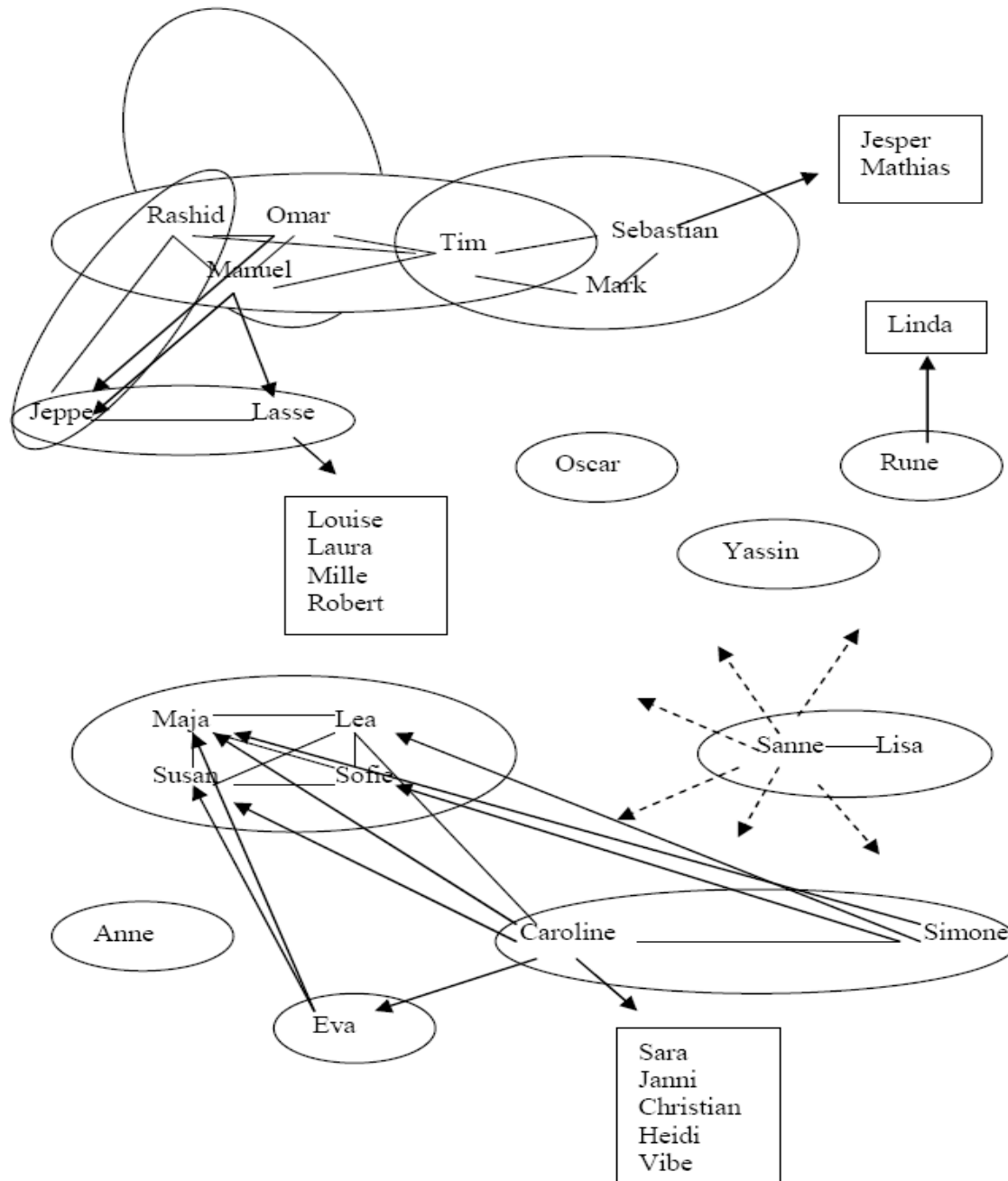
- Deltagerobservation og interview gennem 7 måneder
- Deltog i klasser, frikvarter, sportsdage, skolefester osv.
- Data: feltnoter, dagbøger, audio-optagelser af interview (64), selv-optagelser med specifikke elever
- Fokus:
Hvilke sociale kategorier og praksisser er socialt betydningsfulde for eleverne?
Hvilke sproglige resurser bruger de?

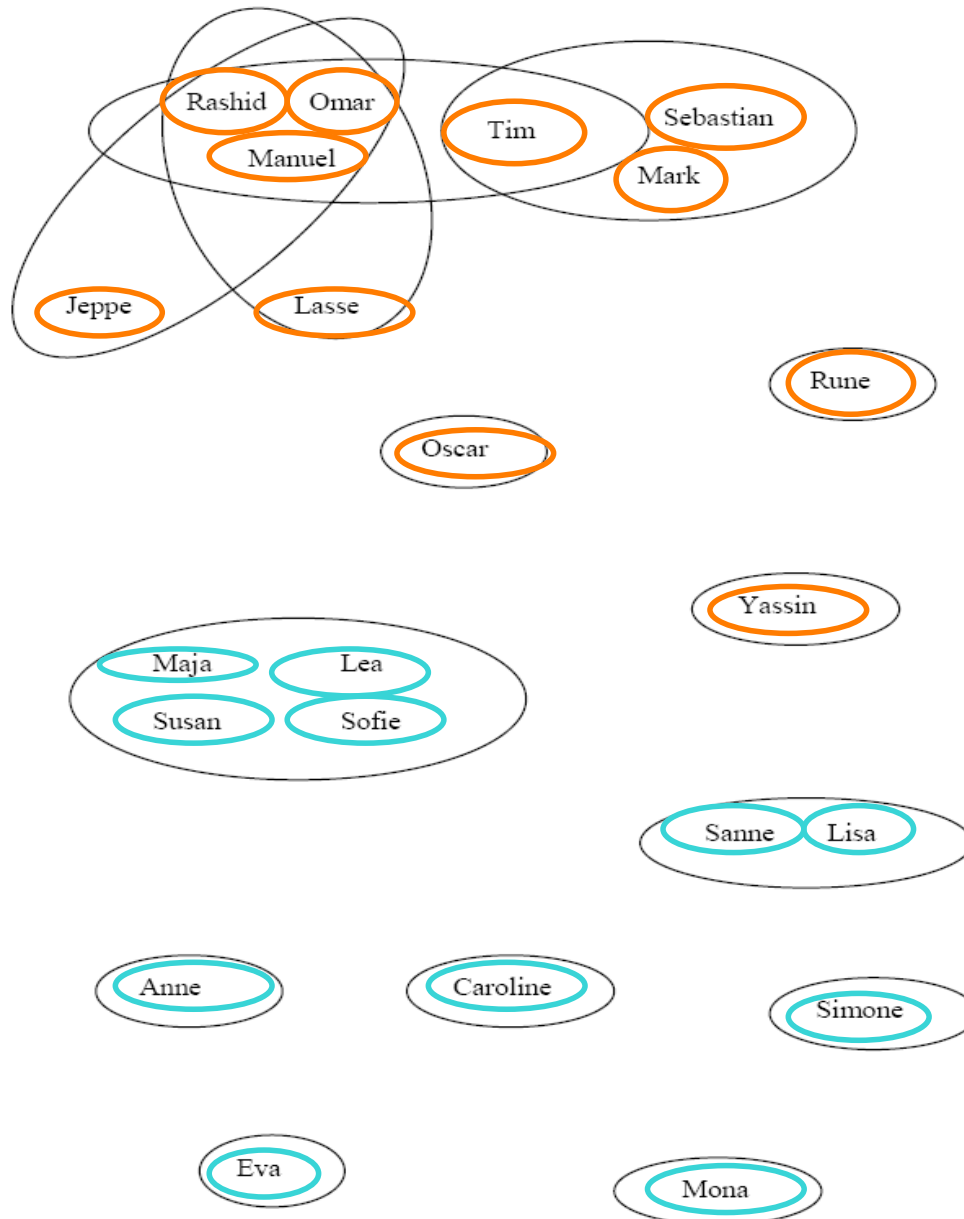
Netværker i 9.d (eleverne om andre)

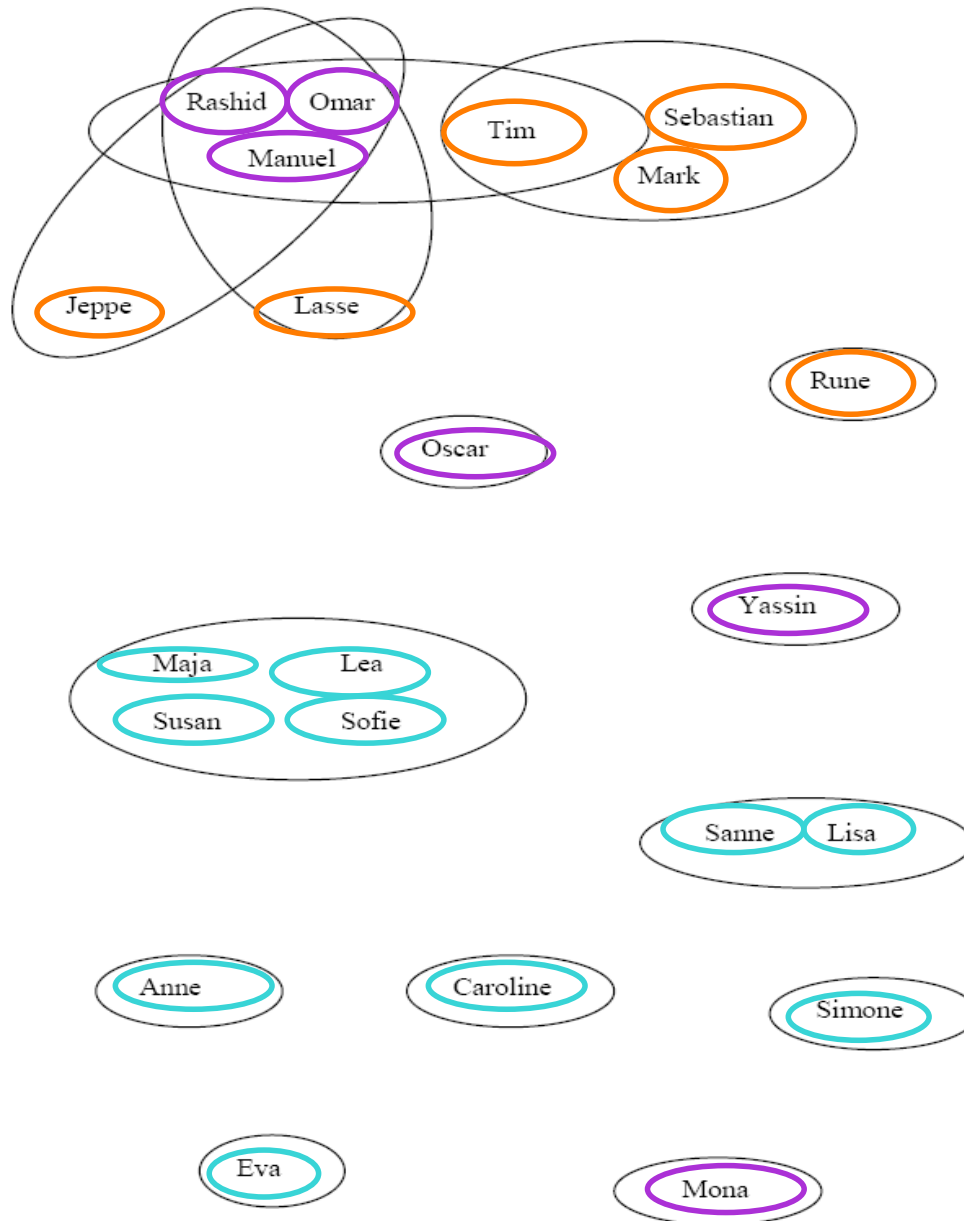

Netværker i 9.d (eleverne om sig selv)

Netværker i 9 D (drenge og piger)

Netværker i 9 D
(drengene, piger,
'udlændinge' og
'danskere')

Anders og vennerne

Anders: ja det er kun indvandrere der er mine venner

Marie: ja (.) hvordan kan det være

Anders: det ved jeg ikke ((ler)) hele mit liv hvad er det det hedder øhm (.) har jeg haft øh (.) har alle min- (.) mine allerbedste venner ikke været danske xxx min første bedste ven han var fra Polen og (.) så var han fra u s- så kom den næste han var fra u s a (.) og så er det Benn han e:r halvt marokkaner halvt jordaner

Marie: ja

Anders: og så er der Hasan og Diego de har altid været mine gode venner (.) Hasan er fra Marokko og Diego er fra Argentina

[...]

Anders: mange af dem tror jeg er indvandrere jo (.) og så har jeg sort hår og (.) rimelig meget skæg og så noget det s- (.) alle siger jeg ligner en indvandrere så (.) det kan godt være (.) hvis jeg havde haft kridhvidt hår og (.) så kan det godt være de (.) jeg ikke havde været så meget sammen med dem

Praksisser

- Rygning
- Alcoholforbrug
- Færden i byen
- Påklædning
- (Gangart)
- Fremtidsplaner
- Fritidsaktiviteter
- Job
- Frokost
- Færden i frikvartererne
- Engagement i det heteroseksuelle marked

Stilklynger

Klynge 1 'Udlændingepiger'

Klynge 2, 'Pæne danske piger'

Klynge 3, 'Seje danske piger'

Klynge 4, 'Alternative piger'

Klynge 5, 'Seje etnisk blandede drenge'

Klynge 6, 'Pæne danske drenge'

Klynge 7, 'Seje danske drenge'

Klynge 8, 'Nørdedrenge'

Fonetiske variable

Traditional high/low-variables	Traditional young/old-variables	Non-traditional variables
'Lengthening of short vowels' (Low) 'snakke', 'gruppe', 'klasse'	Raising of (e) before velar nasals: [ɛŋ] (Young) 'tænke', 'engelsk', 'penge'	Devoicing of initial r: [ɣ] 'rimelig', 'rød', 'ryge'
Affrication of initial t: [tʃ] (Low) 'ti', 'tusind', 'teori'	Fusion of [ð] and the preceding vowel V into [Vð] (Young) 'tid', 'hvad', 'sidde'	Dentalization of s: [s̺] 'sidste', 'cykel', 'sejt'
Backing of the nucleus of the aj-diphthong: [aj] (Low) 'haj', 'lege', 'hejse'		Palatalization of initial t: [tʲ] 'ti', 'tusind', 'teori'
Fronting of the nucleus of the aj-diphthong: [aj] (High) 'haj', 'lege', 'hejse'		
Postalveolar [ʃ] for standard [ç] (High) 'sjov', 'speciel', 'charme'		

Variation – girls and boys

	Girls %	Boys %	N girls	N boys
[s̥]	8,0 ***	2,8	600	680
[ts̥]	22,5 ***	3,5	600	680
[tʰ]	0,7 ***	8,2	600	680
[ʁ]	6,8	7,5	600	680
Length. of short Vs	18,3	18,4	486	511
[v̥ð]	57,8	61,0	521	592
[ʃ]	19,6 ***	64,0	153	222
[eŋ]	27,1 **	56,8	48	44
[aj]	30,9 ***	7,3	110	96

Variation – “foreigners” and “Danes”

	Udlændinge %	Danskere %	N Udl.	N Dan.
[s̥]	18,5 ***	2,9	200	1020
[ts̥]	32,5 ***	7,9	200	1020
[tʃ]	9,5 **	4,1	200	1020
[k̥]	20,5 ***	4,6	200	1020
Length. of short Vs	7,5 ***	20,3	160	798
[vð]	63,9	59,7	155	917
[ʃ]	77,1 ***	38,9	70	301
[eŋ]	38,5	40,8	14	76
[aj]	61,1 ***	11,8	36	159

Variation – girls, boys, “foreigners” and “Danes”

	Foreign girls %	Dan. girls %	Dan. boys %	For. boys %
[s̥]	23,3	6,0	0	15,8
[ts̥]	57,5	15,2	1,0	15,8
[tj]	0	0,8	7,3	15,0
[k̥]	16,3	4,8	4,4	23,3
Length. of short V	0	21,7	21,1	11,9
[v̥ð]	41,5	60,2	59,1	75,5
[ʃ]	11,8	20,7	53,6	98,1
[e̥ŋ]	0	29,5	56,3	55,6
[aj]	73,3	15,3	8,4	0

Phonetic variation and style group

	Gr 1 Foreign girls	Gr 2 Decent Danish girls	Gr 3 Tough Danish girls	Gr 4 Alternative girls	Gr 5 Tough Ethnically mixed boys	Gr 6 Decent Danish boys	Gr 7 Tough Danish boys	Gr 8 Nerdy boys
[s̺]	22,5	10,7	0	0	7,9	0	0	0
[ts̺]	57,5	27,5	6,7	8,3	8,3	1,3	0	2,5
[tʃ]	0	1,1	1,7	0	12,5	6,3	4,4	0
[k̺]	16,3	5,0	15,0	8,3	12,1	6,3	4,4	0
Leng. of short V	0	22,5	26,1	2,3	11,8	3,0	38,0	40,0
[v̺]	41,5	53,8	56,7	77,8	69,0	61,6	52,0	53,3
[ʃ]	11,8	15,3	40,0	33,3	95,4	48,1	34,1	60,0
[eŋ]	0	25,8	0	0	64,7	50,0	66,7	33,3
[aj]	73,3	21,2	0	0	0	27,3	3,8	0

Opsummering Byskolen

- Kategorierne “udlændingepiger” og “udlændingedrenge” spiller en vigtig rolle som poler i det sociale og lingvistiske rum i Byskolen, og muligvis i andre tilsvarende praksisfællesskaber.
- Elever i disse kategorier bruger eksisterende variation på nye måder, og ny variation som ikke tidligere er beskrevet i sproglige studier, og de gør det i kombination med andre praksisser som er socialt betydningsfulde i praksisfællesskabet.

Research Ethics

Consent

Depersonalization

Access to data

“Spy recordings”

Especially for ethnographic fieldwork:

- The fieldworkers role as intimate
- When to intervene?

